

Taksonomski status, rasprostranjenost i morfološke značajke autohtonih vrsta roda *Genista* L. (Fabaceae) u Hrvatskoj

---

Biondić, Boris

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Forestry / Sveučilište u Zagrebu, Šumarski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:108:025283>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-28**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Forestry and Wood Technology](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

ŠUMARSKI FAKULTET

ŠUMARSKI ODSJEK

BORIS BIONDIĆ

**TAKSONOMSKI STATUS, RASPROSTRANJENOST I MORFOLOŠKE
ZNAČAJKE AUTOHTONIH VRSTA RODA *GENISTA* L. (*FABACEAE*)
U HRVATSKOJ**

Z A V R Š N I R A D

ZAGREB, rujana 2017.

PODACI O ZAVRŠNOM RADU

Zavod:	Zavod za šumarsku genetiku, dendrologiju i botaniku
Predmet:	Šumarska botanika
Mentor:	Prof. dr. sc. Jozo Franjić
Asistent- znanstveni novak:	Doc. dr. sc. Daniel Krstonošić
Student:	Boris Biondić
JMBAG:	0068216621
Akad. godina	2016/2017
Mjesto, datum obrade:	Zagreb, Rujan 2017. godine
Sadržaj rada:	Stranica: 18 Slika: 14 Tablica: 0 Navod literature: 15
Sažetak:	<p>U ovom završnom radu ću opisati taksonomski status, rasprostranjenost i morfološke značajke autohtonih vrsta roda <i>Genista</i> L. (<i>Fabaceae</i>) u Hrvatskoj. Rod <i>Genista</i> obuhvaća više od 100 vrsta i podvrsta, a ovdje će se obraditi autohtone šumske vrste - <i>Genista tinctoria</i> L., <i>G. sylvestris</i> Scop., <i>G. sericea</i> Wulfen, <i>G. radiata</i> (L.), <i>G. pilosa</i> L., <i>G. germanica</i> L. i <i>G. januensis</i> Viv.</p>

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
2. TAKSONOMSKI STATUS.....	1
2.1. SISTEMATSKI POLOŽAJ VRSTA RODA <i>Genista</i> L.	1
3. RASPROSTRANJENOST	2
3.1. <i>Genista tinctoria</i> L. – velika žutilovka	2
3.2. <i>Genista sylvestris</i> Scop. – uskolisna žutilovka.....	3
3.3. <i>Genista sericea</i> Wulfen – svilenasta žutilovka	4
3.4. <i>Genista radiata</i> (L.) Scop. – zrakasta žutilovka	5
3.5. <i>Genista pilosa</i> L. – dlakava žutilovka	6
3.6. <i>Genista germanica</i> L. - germanska žutilovka	7
3.7. <i>Genista janauensis</i> Viv. – bridasta žutilovka, trobridna žutilovka	8
4. MORFOLOŠKE ZNAČAJKE.....	8
4.1. <i>Genista tinctoria</i> L. – velika žutilovka, bojadisarska žutilovka	8
4.2. <i>Genista sylvestris</i> Scop. – uskolisna žutilovka.....	10
4.3. <i>Genista sericea</i> Wulfen – svilenasta žutilovka	11
4.4. <i>Genista radiata</i> (L.) Scop. – zrakasta žutilovka	12
4.5. <i>Genista pilosa</i> L. – dlakava žutilovka	13
4.6. <i>Genista germanica</i> L. – germanska žutilovka.....	15
4.7. <i>Genista janauensis</i> Viv. – bridasta žutilovka, trobridna žutilovka	16
5. ZAKLJUČAK.....	17
6. LITERATURA	18

1. UVOD

Žutica ili **žutilovka** (*Genista* L.), biljni rod s približno 75 vrsta grmova i polugrmova iz por. mahunarki (*Fabaceae*), golih ili dlakavih, a u nekih vrsta trnovitih grančica. Listovi su najčešće jednostavni, rjeđe sastavljeni od triju liski. Žuti, rjeđe bijeli, cvjetovi skupljeni na vrhovima mladih grana, najčešće u uspravnim grozdovima s malo cvjetova, rjeđe po 1-3 u pazušcima listova. Cvijet ima dvostruko ocvijeće i 10 prašnika, međusobno sraslih nitima. Plodnica je nadržala, a plod je mahuna. Zbog lijepih cvjetova neke se uzgajaju kao ukrasne biljke. Germanska, dlakava i velika žutilovka (*G. germanica*, *G. pilosa* i *G. tinctoria*) česte su biljke acidofilnih vriština, a rastu i u kiselim hrastovim šumama.

U Hrvatskoj raste desetak vrsta, no u ovom radu će biti opisan taksonomski status, rasprostranjenost i morfološke značajke autohtonih šumskih vrsta roda *Genista* L. (*Fabaceae*)

2. TAKSONOMSKI STATUS

2.1. SISTEMATSKI POLOŽAJ VRSTA RODA *Genista* L.

Sistematski položaj autohtonih vrsta roda *Genista* L. u Hrvatskoj:

Carstvo: *Plantae*

Odjeljak: *Magnoliophyta*

Razred: *Magnoliatae*

Red: *Fabales*

Porodica: *Fabaceae*

Rod: *Genista* L.

Vrste:

Genista depressa M.Bieb.

Genista germanica L.

Genista holopetala (Koch) Bald.

Genista januensis Viv.

Genista monspessulana (L.) L. Johnson

Genista pilosa L.

Genista pulchella Vis.

Genista pulchella Vis. subsp. *pulchella*

Genista radiata (L.) Scop.

Genista sericea Wulfen

Genista sylvestris Scop.

Genista sylvestris Scop. subsp. *dalmatica* (Bartl.) H. Lindb.

Genista sylvestris Scop. subsp. *sylvestris*

Genista tinctoria L.

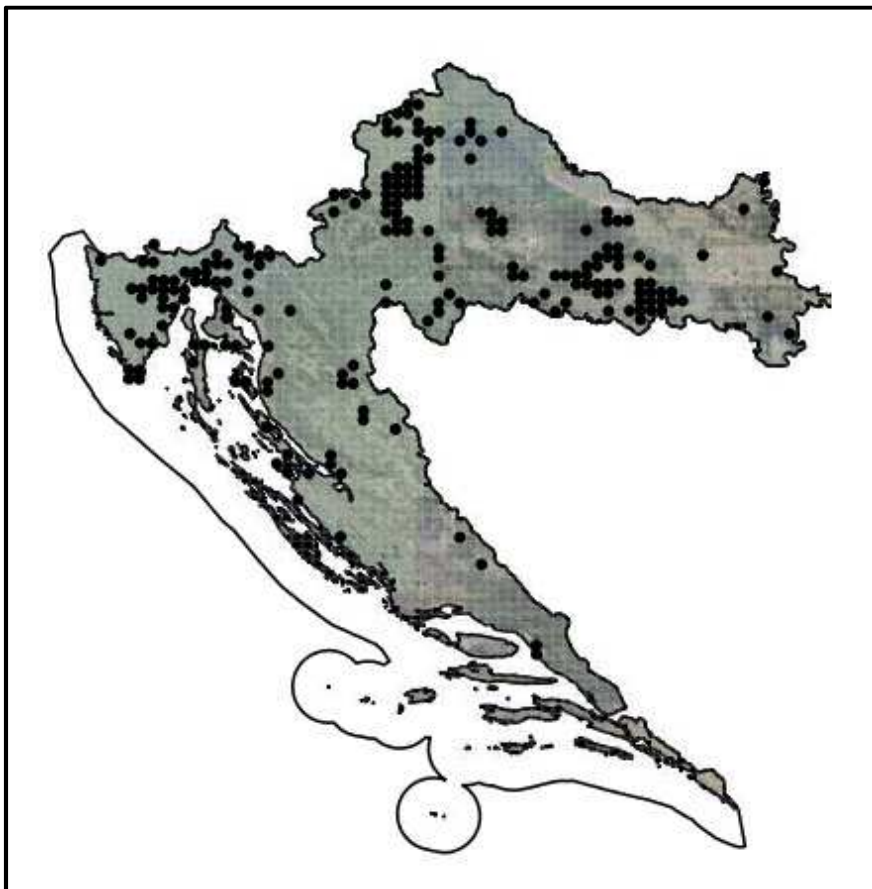
Genista tinctoria L. subsp. *littoralis* (Corb.) Rothm.

Genista tinctoria L. subsp. *tinctoria*

3. RASPROSTRANJENOST

3.1. *Genista tinctoria* L. – velika žutilovka

Velika je žutilovka rasprostranjena na području Europe, Kavkaza i Azije. Najčešće nastanjuje vrištine, suhe livade, zajedno s nekim drugim žutilovkama (npr. s *G. germanica*, *G. sagittalis* L. i dr.), s vrijeskom, te u šumama i šikarama hrastovoga i bukovoga pojasa, najčešće na umjereno vlažnim, svježim i pjeskovitim tlima.

Slika 1. Rasprostranjenost vrste *Genista tinctoria* L. u Hrvatskoj.
(Nikolić T. ur. (2015), Flora Croatica baza podataka (URL: <http://hirc.botanic.hr/fcd>).

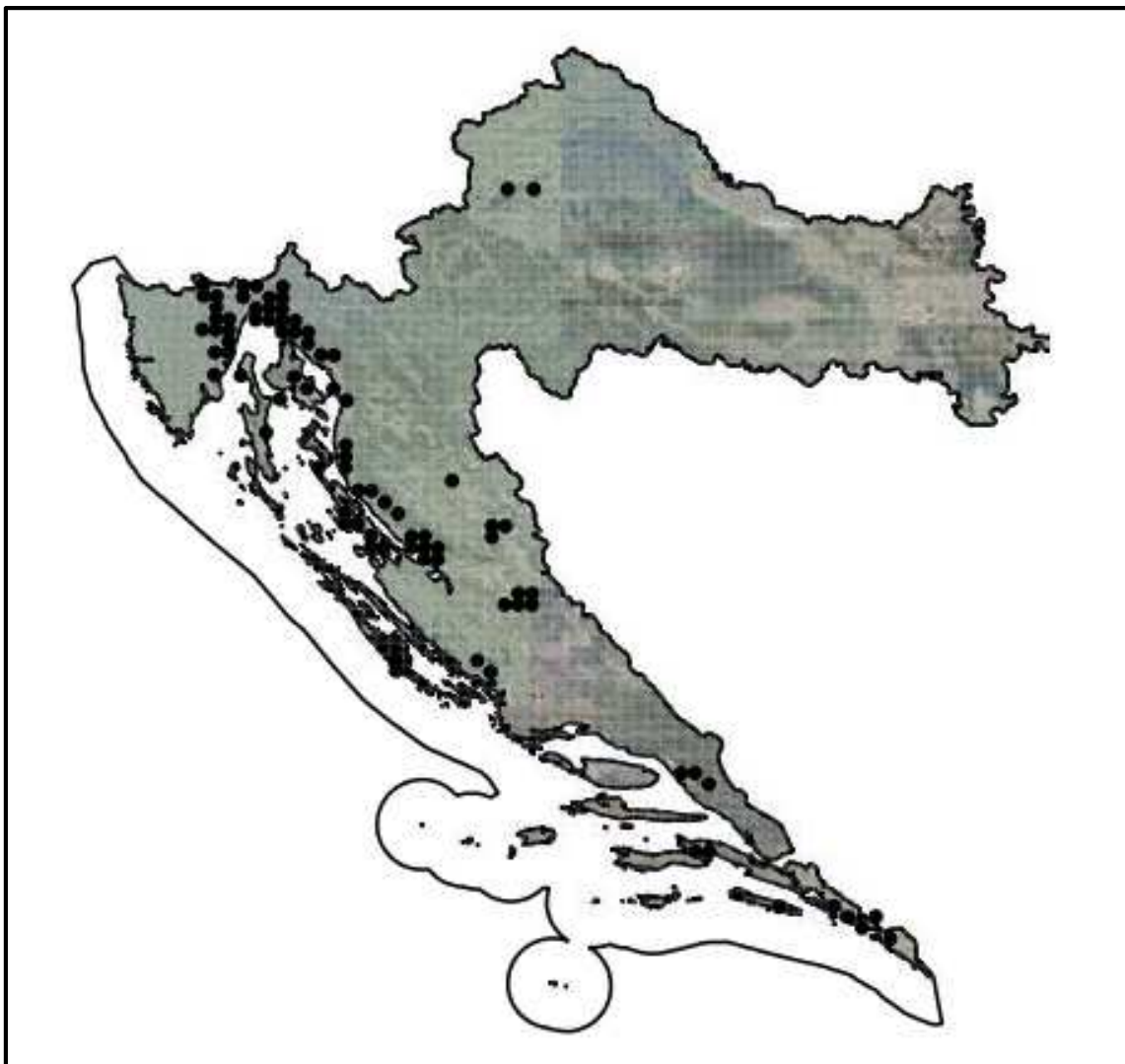
3.2. *Genista sylvestris* Scop. – uskolisna žutilovka

Uskolisna žutilovka dolazi na skeletno, ekstremno degradiranim, suhim staništima s oskudnim zemljištem, među grubim vapnenačkim skeletom.

Nalazimo je u zajednicama sveze *Scorzonerion villosae* Horvatić, koje su razvijene na livadama submediteranskog područja, ali joj je optimum u zajednicama sveze *Chrysopogoni-Saturejon* Horvat & Horvatić, gdje je karakteristična vrsta.

To su zajednice koje su razvijene na kamenjarima i kamenjarskim pašnjacima submediteranskog područja.

Vrsta je endem ex Jugoslavije, Albanije, središnje i južne Italije, dok je subsp. *dalmatica* endem Dinarida.

Slika 2. Rasprostranjenost vrste *Genista sylvestris* Scop. u Hrvatskoj.

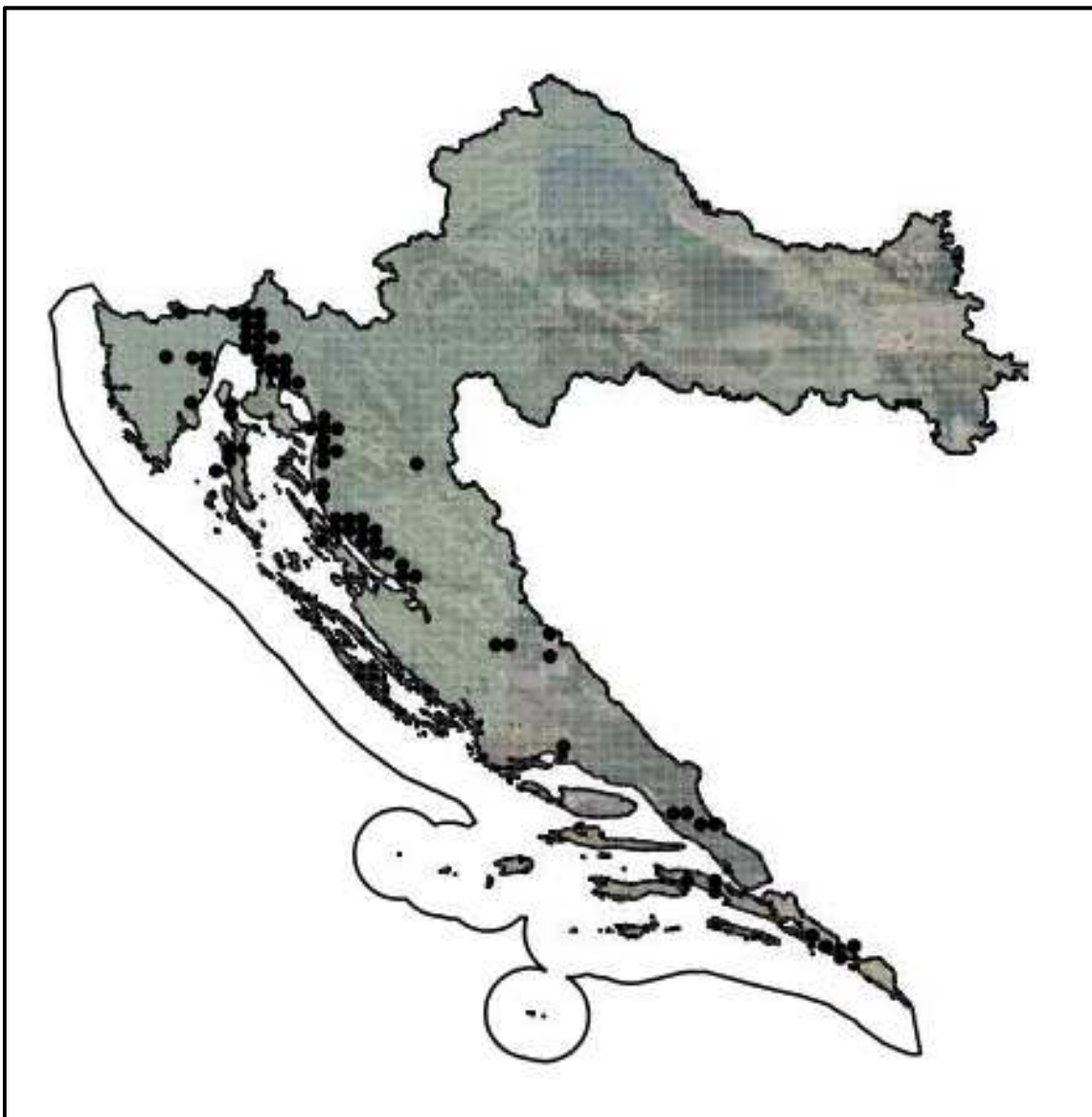
3.3. *Genista sericea* Wulfen – svilenasta žutilovka

Svilenasta žutilovka naseljava ekosustave karbonatnih kamenjara i kamenjarskih pašnjaka sveze *Chrysopogoni-Satureion* Horvat & Horvatić i dr.

Endemična je vrsta zapadnog dijela Balkanskog poluotoka s enklavom u sjeveroistočnoj Italiji.

Rasprostranjenost u susjedstvu: Srbija, Crna Gora, Bosna i Hercegovina, Mađarska, Slovenija.

Kao endemična vrsta dinarske flore svilenasta žutilovka nalazi se na listi rijetkih i endemičnih biljnih vrsta za "Crvenu Knjigu" Bosne i Hercegovine.

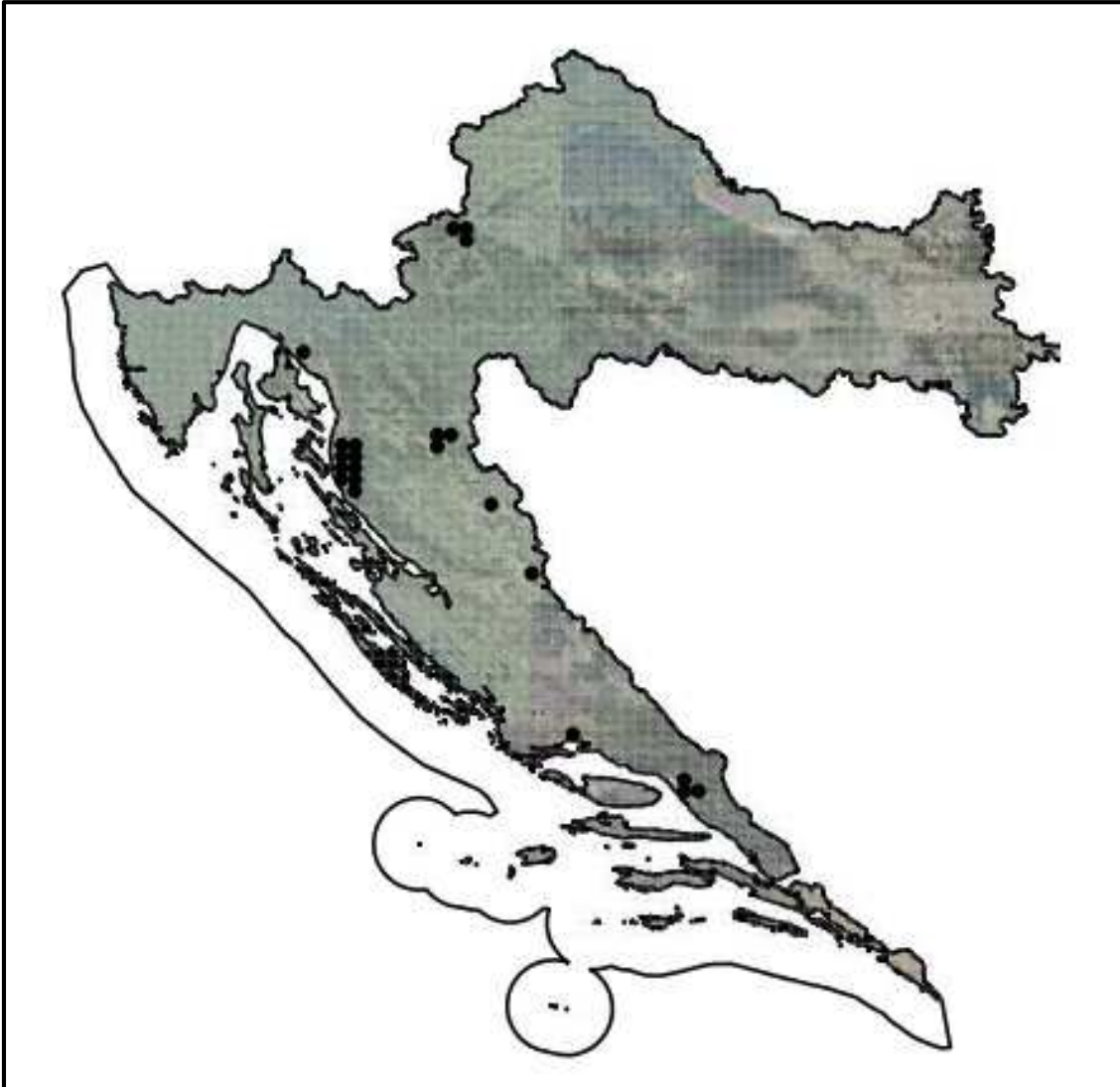

Slika 3. Rasprostranjenost vrste *Genista sericea* Wulfen. u Hrvatskoj.

3.4. *Genista radiata* (L.) Scop. – zrakasta žutilovka

Zrakasta je žutilovka rasprostranjena na području jugoistočne Europe. Najčešće nastanjuje gorskoplaninska područja. Javlja se u sukcesijskim stadijima od goleti, preko travnjaka do šume. Često raste u gustome sklopu i na velikim površinama.

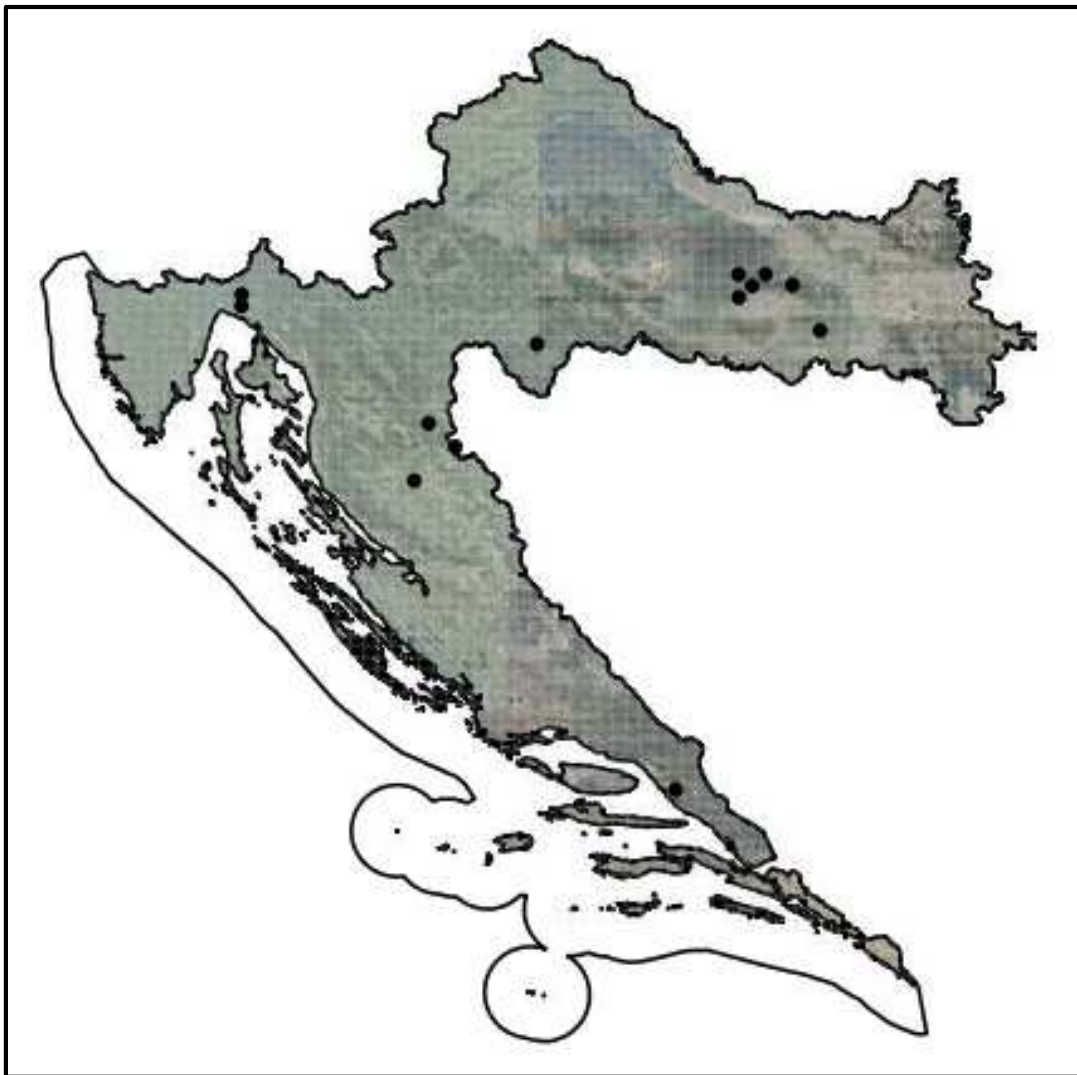
Slika 4. Rasprostranjenost vrste *Genista radiata* (L.) Scop. u Hrvatskoj.

3.5. *Genista pilosa* L. – dlakava žutilovka

Dlakava žutilovka nastanjuje brdske regije; zona hrsta kitnjaka i crnog bora, rubovi šuma; svijetla i topla aridna staništa na silikatnoj podlozi. Penje se do oko 2000 m nadmorske visine.

Opća rasprostranjenost- zapadna, srednja i južna Europa.

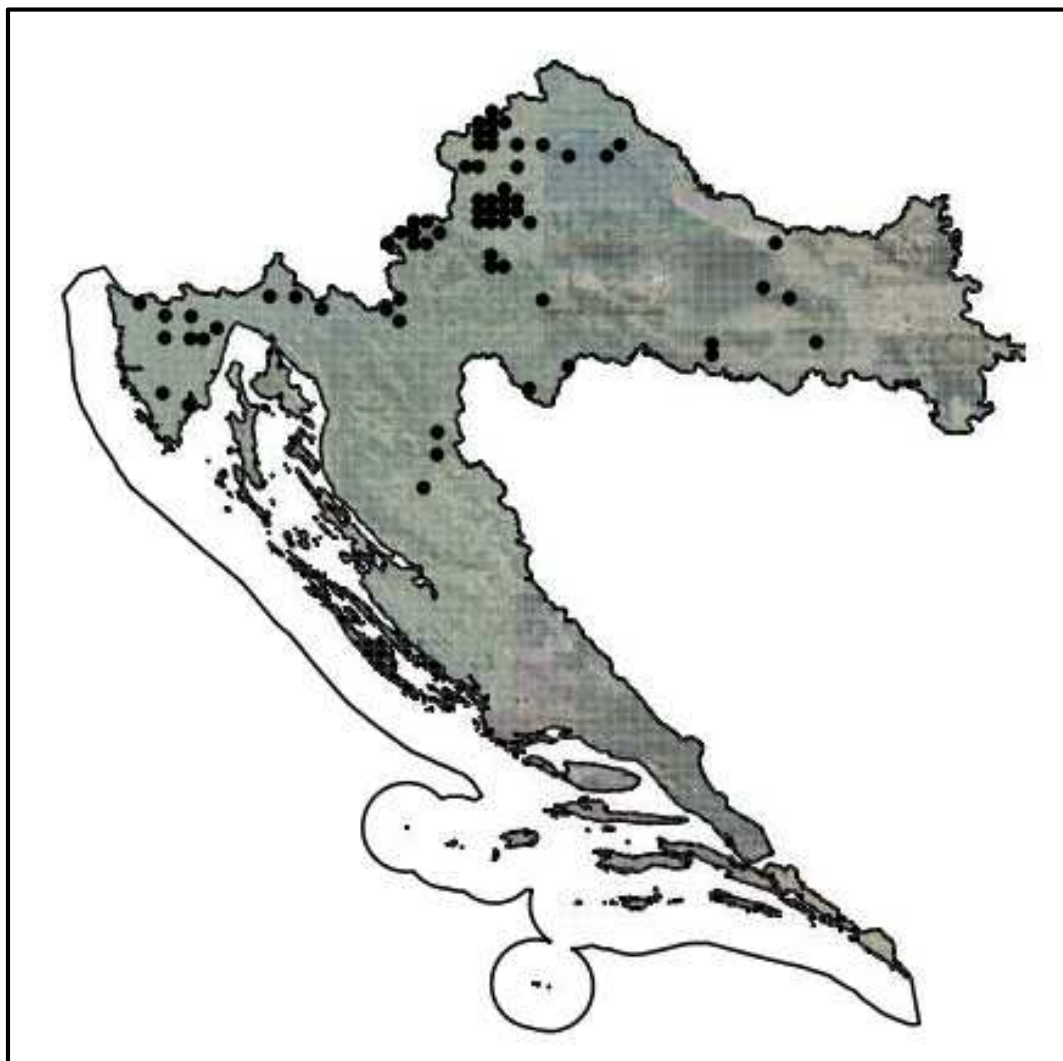
Rasprostranjenost u susjedstvu- Slovenija, Mađarska, Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora, Makedonija.

Slika 5. Rasprostranjenost vrste *Genista pilosa* L. u Hrvatskoj.

3.6. *Genista germanica* L. – germanska žutilovka

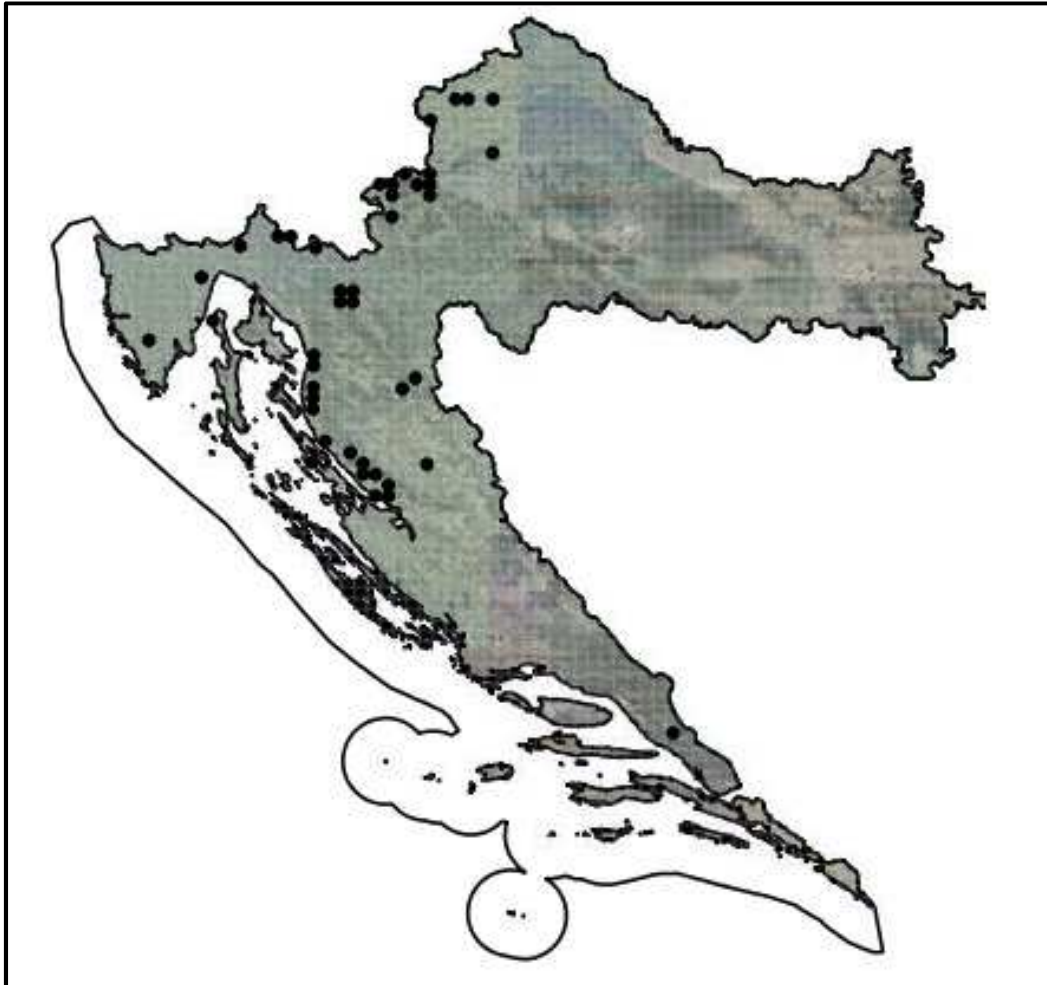
Germanska je žutilovka rasprostranjena na području srednje i zapadne Europe. Najčešće nastanjuje acidofilne šume, šikare i vrištine u području rasprostranjenosti hrastova kitnjaka i medunca.

Slika 6. Rasprostranjenost vrste *Genista germanica* L. u Hrvatskoj.

3.7. *Genista januensis* Viv. – bridasta žutilovka, trobridna žutilovka

Bridasta je žutilovka rasprostranjena na području jugoistočne Europe. Najčešće nastanjuje tople, strme, kamenite, ogoljele terene pretežno na vapnencu i serpentinu. Javlja se u svijetlim i prorijeđenim zajednicama s crnim borom, na nadmorskim visinama od (200)700-1800 m.

Slika 7. Rasprostranjenost vrste *Genista januensis* Viv. u Hrvatskoj.

4. MORFOLOŠKE ZNAČAJKE

4.1. *Genista tinctoria* L. – velika žutilovka, bojadisarska žutilovka

(= *Spartium tinctorum* Roth; *Genistoides tinctoria* Moench; *Cytisus tinctorius* Vis.)

(eng. Dyer's Greenweed, Dyer's Broom; njem. Färber-Ginster, Eiblatt-Ginster; fra. Genêt des teinturiers; tal. Ginestra minore)

Raste kao grmić od 30-60 cm (u uzgoju i do 1,5 m) visine, s gustim, šibastim, uspravnim i uzdužno izbrazdanim grančicama. Kora je tanka i zelena. Korijenov sustav je dosta dobro razvijen. Pupovi su sitni i naizmjenični. Listovi su eliptični ili lancetasti, 2-4 cm dugi i 3-6(-10) mm široki, po rubu i uz srednju žilu na donjoj strani fino dlakavi. Cvjetovi su u gustim, 2-6 cm dugim terminalnim grozdovima; čaška 5(-7) mm duga, gola, vjenčić 8-15 mm dug. Plod je mahuna, 2-2,5 cm duga i 3-4 cm široka, gola, zrela, smeđa, sa 6-10 sjemenki. Sjemenka je okruglastoeliptična, smeđa, polusjajna, 2,5 mm duga i 2 mm široka.

Velika je žutilovka listopadna, jednodomna i entomofilna vrsta. Cvjeta od (V.)VI-VII. (-VIII.) mjeseca. Razmnožava se sjemenom i vegetativno.

Ovo je vrlo varijabilna vrsta u odnosu na habitus, oblik i veličinu listova, dlakavost i dr. Osim tipskoga oblika subsp. *tinctoria*, navode se još mnogi taksoni, kao npr. subsp. *elatior* (Koch) Simk. (= *G. t.* subsp. *elata* /Moench/ Domin), koja se odlikuje višim uzrastom, većim, piramidalnim grozdovima, a zastupljena je najčešće kao karakteristična vrsta u poplavnim šumama hrasta lužnjaka (*Genisto elatae-Quercetum roboris*). Ova je vrsta manjeg uzrasta, s eliptičnim ili jajastim, 2,3 cm dugim i 0,5-1,5 cm širokim dlakavim listovima i do 4 cm dugim, i dlakavim mahunama.

Slika 8. *Genista tinctoria* L. (ŠARIĆ, ŠEMSO 2016).

4.2. *Genista sylvestris* Scop. – uskolisna žutilovka

Uskolisna žutilovka raste kao niski listopadni grm, izrazito heliofilna i kalcifilna vrsta, izbojci brojni, gusti, polegli ili ustajući, uglavito izbrazdani i kruti (ukočeni), kratko stršeće dlakavi. Kora tanka, tamnozeleno.

Korijenov sustav jako razvijen, duboko prodire u kamenitu podlogu.

Pupovi veoma sitni, prilegli uz izbojak.

Listovi jednostavni, gotovo sjedeći, linearni, najčešće 6-12 mm dugi i 1-2 mm široki, kruti, zašiljeni, svijetlozeleni, poleglo dlakavi ili s kratko stršećim dlakama, bez zalistaka.

U pazuškama gornjih listova nalaze se tanki, kruti, četverouglasti trnovi koji su gotovo perasto ili prstasto razdijeljeni, pokriveni srebrnastim dlačicama, stoje gotovo pod pravim kutom.

Cvjetovi na kratkim, dlakavim peteljka (stapka), formiraju rastresiti uzani grozd. Čaška 5-7 mm duga, pokrivena vrlo kratkim, krutim, prorijeđenim dlačicama; zupci su oko dva puta duži od cijevi čaške. Vrh čunjića i zastavice pokriveni svilenkastim dlačicama.

U fazi cvjetanja grmići su veoma dekorativni, cvjetanje od svibnja do srpnja. Plod i sjeme kratka, izdužena napuhana mahuna, s naviše savijenim zašiljenim, kljunastim vrhom.

Slika 9. *Genista sylvestris* Scop. (TOPIĆ, JASENKA 2005).

Dozrijevaju u srpnju i kolovozu. Nakon dozrijevanja raspucavaju duž šavova i balistički odbacuju sjemenke. Razmnožavanje sjemenkom.

Sjeme elipsoidno, plosnato, kestenjasto smeđe boje, 2,5-3 mm dugo, oko 2 mm široko, otrovno.

4.3. *Genista sericea* Wulfen – svilenasta žutilovka

Svilenasta žutilovka je izrazito heliofilna i kalcifilna vrsta, raste kao nizak grm, 10-20 cm visine, s jako razgranatim izbojcima koji su plitko izbrazdani, obrasli priljubljenim, kratkim, svilenkastim dlačicama. Kora kod mladih izbojaka svijetlozelena, plitko uzdužno izbrazdana; donji, stariji, izbojci imaju sivkastu koru. Korijenov sustav snažno prodire u pukotine vapnenačkih stijena i kamenjara. Pupovi sitni i neugledni.

Listovi naizmjenični, gotovo sjedeći, jednostavni, izduženo-lancetasti do lancetasti, 1-2(-3) cm dugi i 2-3,5 mm široki, na licu goli, na naličju pokriveni priljubljenim svilenkastim, svjetlucavim dlačicama.

Cvjetovi dvospolni, entomofilni. Uresni, zigomorfni. Čaška zvonasta, svilenasto, čupavo, dlakava oko 5 mm dugačka; dvousnata, gornja usna duboko urezana s dva jajasto suličasta zupca, donja do polovice urezana s tri zupca.

Slika 10. *Genista sericea* Wulfen. (BOROVEČKI-VOSKA, LJILJANA 2016).

Vjenčić zlatnožut, građen od 5 latica leptirast; zastavica uzdignuta, široko jajasta, izrubljena svilenasto dlakava, s izraženim suženim produžetkom, 10-12 mm dugačka,

podjednako dugačka kao krilca, malo duži od lađice, zauzima vanjski položaj u odnosu na ostale latice; krilca duguljasto linearna, tupa; lađica izvana svilenasto dlakava.

Prašnika ima 10, prašničke niti srasle u stupić. Ginecej građen od jednog plodnog lista; plodnica sjedeća, nadrasla, dlakava; vrat savijen, njuška koso prema unutra okrenuta.

Stapčice dvostruke kraće od čaške, čupavo dlakave; zalisci listoliki. Po 2-4 cvijeta zajedno u kratkim, vršnim grozdovima. Cvjetanje u svibnju i lipnju.

Plodovi su duguljasto linearne, plosnate, smeđe, čupavo dlakave, 1,5-3 cm dugačke i 4-5 mm široke mahune, na osnovi ovijene suhom čaškom. Sadrže 4-6 sjemenki koje su tamnosmeđe, okruglaste do okruglasto bubrežaste, plosnate, glatke, sjajne, crne, oko 2 mm velike, otrovne.

Dozrijevaju u srpnju i kolovozu, nakon dozrijevanja raspucavaju duž šavova i balistički odbacuju sjemenke. Razmnožavanje sjemenom.

Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.

4.4. *Genista radiata* (L.) Scop. – zrakasta žutilovka

(= *Spartium radiatum* L.; *Cytisus radiatus* Mert. et Koch; *Enantiosparton radiatum* C. Koch; *Telinaria radiata* Presl; *Asterocytisus radiatus* Schur; *Salzwedelia radiata* Alefeld var. *schizoppetala* Alefeld; *Cytisanthus radiatus* /L./ O. Lang)

(njem. Strahlen-Ginster; tal. Ginestra stellata)

Zrakasta je žutilovka rasprostranjena na području jugoistočne Europe. Najčešće nastanjuje gorskoplaninska područja. Javlja se u sukcesijskim stadijima od goleti, preko travnjaka do šume. Često raste u gustome sklopu i na velikim površinama. Posebno je uočljiva u cvjetnoj fazi.

Raste kao niži grm guste i razgranate krošnje, visine do 1 m. Kora je u mladim izbojaka tamnozeleno, tanka, obrasla poleglim dlačicama, a u starijih izbojaka je žućkastosmeđa. Korijenov sustav je dobro razvijen i razgranat. Pupovi su sitni i neugledni. Listovi se sastoje od tri linealno izdužena listića, koji su dugi do 3 cm, nasuprotni; s donje strane su dlakavi i brzo opadaju. Cvjetovi su na vrhu izbojka u glavicama, koje su sastavljene od 3-6 žutih cvjetova. Plod je kratka romboidna mahuna, na vrhu zašiljena, obrasla prileglim dlačicama, uzdužno puca po šavovima. U svakoj mahuni nalazi se po 1 ili 2 sjemenke, koje su bubrežaste i tamnosmeđe boje.

Slika 11. *Genista radiata* (L.) Scop. (JASPRICA, NENAD 2011).

Zrakasta žutilovka je listopadna, jednodomna, heliofilna, kalcifilna i entomofilna vrsta. Zbog izrazito razvijenoga korijena dobro povezuje tlo pa na staništima koja su nagnuta ima zaštitni karakter. Radi toga bi se češće mogla koristiti u sanaciji popuzina i kosina uz ceste. S obzirom na varijabilnost za područje Hrvatske se ne navode niži taksoni.

4.5. *Genista pilosa* L. – dlakava žutilovka

Dlakava je žutilovka listopadni polugrm, 10-40 cm visine, s poleglim dlakavim grančicama. Kora je tanka, maslinastosivkasta. Korijenov sustav dobro razvijen, kako u dubinu tako i u širinu; odlično veže zemljište u kojem raste.

Listovi naizmjenični, jednostavni, eliptični ili obrnuto jajoliki, skoro sjedeći, na licu goli, na naličju svilenasto dlakavi, 5-15 mm dugi i 2-5 mm široki. Pupovi sitni i neugledni.

Cvjetovi dvospolni, entomofilni, uresni, zigomorfni. Čaška zvonasta, svilenasto dlakava, 5 mm dugačka; dvousnata, gornja usna duboko urezana, veća, s 2 jajasta zupca, donja do trećine urezana, s 3 zupca. Vjenčić zlatnožut, građen od 5 latica, leptirast; zastavica uzdignuta, jajasta, izvana svilenasto pustenasta, 8-10 mm dugačka, podjednako dugačka kao krilca i lađica, u odnosu na koje zauzima vanjski položaj; krilca duguljasta, tupa, gola; lađica ravno ispružena, zaobljena, izvana svilenasto pustenasta.

Slika 12. *Genista pilosa* L. (ŠARIĆ, ŠEMSO 2016).

Prašnika ima 10, prašničke niti srasle u stupić. Ginecej građen od jednog plodnog lista; plodnica sjedeća, nadrasla; vrat savijen, njuška koso prema unutra okrenuta. Stapčice svilenasto dlakave, oko 5 mm dugačke. Pojedinačni ili 2-3 cvijeta zajedno u grozdovima, na vrhovima kratkih postranih izbojaka. Cvjetanje u travnju i svibnju nakon listanja.

Plodovi su duguljaste, plosnate, žućkastosmeđe, prileglo svilenastodlakave, 1,5-2 cm dugačke i 2,5-3 mm široke mahune, na osnovi ovijene suhom čaškom. Sadrže 3-8 sjemenki koje su jajasto okruglaste, maslinastosmeđe, glatke, sjajne, oko 2 mm velike, otrovne. Dozrijevaju u lipnju. Nakon dozrijevanja raspucavaju duž šavova i balistički odbacuju sjemenke.

Dlakava žutilovka je jednodomna, entomofilna, kserofilna i heliofilna vrsta. Razmnožava se sjemenom i vegetativnim putem.

4.6. *Genista germanica* L. – germanska žutilovka

(= *G. villosa* Lam.; *Scorpius spinosus* Moench; *Cytisus germanicus* Vis.)
(eng. German Greenweed; njem. Deutscher Ginster; tal. Ginestra spinosa)

Germanska je žutilovka rasprostranjena na području srednje i zapadne Europe. Najčešće nastanjuje acidofilne šume, šikare i vrištine u području rasprostranjenosti hrastova kitnjaka i medunca.

Raste kao grm visine do 60 cm. Stabljika je u donjem dijelu razgranata, trnovita i bez listova, a u gornjem dijelu granata; kratki izbojci se pretvaraju u oštre trnove. Lišće je tamnozeleno, sjajno, s obje strane narjetko dlakavo, trepavičasto dlakavog ruba, jednostavno, duguljasto eliptično, gotovo sjedeći, šiljastog vrha, klinaste do zaobljene osnove, cijelog ruba, 1-2 cm dugo i 0,5 cm široko, peteljka 1-2 mm dugačka, nervatura lista perasto mrežasta, raspored listova naizmjeničan. Na vrhovima grana nalaze se grozdasti žuti cvatovi. Plod (mahuna) je svilenkasto dlakav, oko 1 cm dug.

Germanska je listopadna, žutilovka jednodomna i entomofilna vrsta. Cvjeta tijekom IV. i V.(VI.) mjeseca. Razmnožava se sjemenom i vegetativno. Ne pokazuje znatniju varijabilnost.

Slika 13. *Genista germanica* L. (ŠARIĆ, ŠEMSO 2017).

4.7. *Genista januensis* Viv. – bridasta žutilovka, trobridna žutilovka

(= *G. triangularis* Willd.; *G. scariosa* Viv.; *G. genuensis* Pers.; *G. triquetra* Waldst. et Kit.)

(eng. Genoa Broom; tal. Ginestra genovesi)

Bridasta je žutilovka rasprostranjena na području jugoistočne Europe. Najčešće nastanjuje tople, strme, kamenite, ogoljele terene pretežno na vapnencu i serpentinu. Javlja se u svijetlim i prorijeđenim zajednicama s crnim borom, na nadmorskim visinama od (200)700-1800 m.

Raste kao polegli grmić do 40 cm visine, izbojci su trobridni i goli. Kora je tanka, gola i zelene boje. Korijenov sustav je vrlo dobro razvijen. Pupovi su sitni i neugledni. Listovi su jednostavni, duguljasti, sjedeći, 1-3 cm dugi i 0,3-0,4 cm široki, goli. Cvjetovi su izrazito žuti, oko 8 mm dugi, njih 1-7 su u grozdastim cvatovima, čaška je gola i oko 2,5 cm duga. Plod je mahuna, duga 1,5-2,5 cm i oko 4 mm široka, okruglasta i gola, na 2-3 mm dugoj peteljci. Mahuna je na vrhu zašiljena i završava dugim končastim repićem. Sjemenka je smeđecrna, gola, plosnata, po 3-8 u jednoj mahuni.

Bridasta je žutilovka listopadna, jednodomna, entomofilna, kserofilna i heliofilna vrsta. Cvjeta tijekom IV. i V.(VI.) mjeseca. Razmnožava se sjemenom i vegetativno. Ne pokazuje znatniju varijabilnost. Grmovi su u cvjetnoj fazi vrlo dekorativni pa se koristi u vrtlarstvu. Radi dobro razvijenoga korijenja koristi se za sanaciju kosina uz ceste i sl.

Slika 14. *Genista januensis* Viv. (ŠARIĆ, ŠEMSO 2017).

5. ZAKLJUČAK

U ovom radu djelomično smo obradili biljni rod *Genista* L. (*Fabaceae*) koji se u svojoj širini sastoji od više od stotinu vrsta i podvrsta, od ukupnog broja vrsta i podvrsta mi smo u ovom radu skrenuli pozornost na autohtone šumske vrste u republici Hrvatskoj, opisali smo njihov taksonomski status, rasprostranjenost i morfološka obilježja.

Autohtone vrste ovog roda su: *Genista tinctoria* L., *G. sylvestris* Scop., *G. sericea* Wulfen, *G. radiata* (L.) Scop., *G. pilosa* L., *G. germanica* L. i *G. januensis* Viv.

Iz obrađenog dijela možemo zaključiti da vrste roda *Genista* L. imaju široku ekološku valenciju, staništa na kojima se pojavljuju su brojna, od ogoljelih terena na vapnencu i serpentinu (*G. januensis* Viv.), preko acidofilnih šuma, šikara i vriština u području rasprostranjenosti hrastova kitnjaka i medunca (*G. germanica* L.), sve do pojave u poplavnim šumama hrasta lužnjaka gdje je karakteristična vrsta u zajednici (*Genisto elatae-Quercetum roboris*) (*Genista tinctoria* subsp. *elatior* Koch).

Vertikalna rasprostranjenost je značajna jer se predstavnici ovog roda pojavljuju na razinama od 200-2000 m.n.v.

Neki od autohtonih predstavnika ovog roda se pojavljuju na području Europe, Kavkaza, Azije, središnje i južne Italije, te u našim susjednim državama: Mađarska, Slovenija, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Srbija i Crna Gora.

Kao vrsta dinarske flore svilenasta žutilovka (*G. sericea* Wulfen) nalazi se na listi rijetkih i endemičnih biljnih vrsta za "Crvenu Knjigu" Bosne i Hercegovine, endemična je vrsta zapadnog dijela Balkanskog poluotoka s enklavom u sjeveroistočnoj Italiji.

Vrsta *G. sylvestris* Scop. je endem ex Jugoslavije, Albanije, središnje i južne Italije, dok je subsp. *dalmatica* endem Dinarida.

Vrsta *G. januensis* Viv. je u cvjetnoj fazi vrlo dekorativna pa se koristi u vrtlarstvu zbog izgleda.

Vrste *G. radiata* (L.) Scop. i *G. januensis* Viv. zbog izrazito razvijenoga korijena dobro povezuju tlo pa na staništima koja su nagnuta imaju zaštitni karakter i mogu se iskoristiti u sanaciji pokosa uz ceste i sl.

6. LITERATURA

1. FRANJIĆ, J., Ž. ŠKVORC, 2010: Šumsko drveće i grmlje Hrvatske. Sveučilište u Zagrebu-Šumarski fakultet.
2. IDŽOJTIĆ, M., 2009: Dendrologija – Cvijet, plod, češer, sjeme. Sveučilište u Zagrebu, Šumarski fakultet.
3. IDŽOJTIĆ, M., 2009: Dendrologija list. Sveučilište u Zagrebu, Šumarski fakultet.
4. NIKOLIĆ, T. (ur.), 2015: Flora Croatica baza podataka (<http://hirc.botanic.hr/fcd>). Prirodoslovno-matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu (datum pristupa: 19. 6. 2016.).
5. Općenito o rodu *Genista* L., uvod.
URL: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=67871>
6. Zrakasta žutilovka (*G. radiata* L.).
URL: <http://www.plantea.com.hr/zrakasta-zutilovka/>
7. Uskolisna žutilovka (*G. sylvestris* Scop.).
URL: <https://www.pijanitvor.com/threads/uskolisna-zutilovka-genista-sylvestris.26793/>
8. Izvor slika broj: 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7.
Nikolić T. ur. (2015), Flora Croatica baza podataka
(URL: <http://hirc.botanic.hr/fcd>.)
9. Slika 8. URL: <https://hirc.botanic.hr/fcd/Galerija/Slika.aspx?IdPicture=92513>
10. Slika 9. URL: <https://hirc.botanic.hr/fcd/Galerija/Slika.aspx?IdPicture=9253>
11. Slika 10. URL: <https://hirc.botanic.hr/fcd/Galerija/Slika.aspx?IdPicture=98952>
12. Slika 11. URL: <https://hirc.botanic.hr/fcd/Galerija/Slika.aspx?IdPicture=45568>
13. Slika 12. URL: <https://hirc.botanic.hr/fcd/Galerija/Slika.aspx?IdPicture=92495>
14. Slika 13. URL: <https://hirc.botanic.hr/fcd/Galerija/Slika.aspx?IdPicture=124210>
15. Slika 14. URL: <https://hirc.botanic.hr/fcd/Galerija/Slika.aspx?IdPicture=120879>